

Ren energi för alla i Europa

Ei:s ståndpunkter på delar av Europeiska kommissionens
lagförslag
Version 1

Förord

Sedan flera år sker ett gemensamt arbete inom EU med att ta fram och besluta om gemensam lagstiftning för en gemensam inre marknad för el. Arbetet är en central del i att uppnå EU:s gemensamma energi- och klimatpolitik för Europa. Nuvarande elmarknadsdesign är baserad på bestämmelserna i det tredje inre marknadspaketet som antogs 2009. Europeiska kommissionen menar att stora förändringar har skett sedan dess och att en anpassning av nuvarande bestämmelser därför är nödvändig. Bland annat pekar kommissionen på övergången mot större andelar lokalt distribuerad variabel förnybar elproduktion. Vidare menar kommissionen att slutkundsmarknaderna inte fungerar tillfredsställande och att det krävs en stärkt roll för konsumenterna. Kommissionen lyfter också fram sammankoppling av den europeiska elmarknaden som en viktig förutsättning för en väl fungerande inre marknad där de effektivaste resurserna används och reserver delas.

Den 30 november 2016 publicerade kommissionen en omfattande revidering av flera centrala rättsakter (lagar) på energiområdet "Clean energy for all Europeans" (Ren energipaketet, även kallat Vinterpaketet) till Europaparlamentet och Ministerrådet för beredning. Syftet med förslagen är att åstadkomma förändringar som bidrar till att EU kan vara ledande i världens omställning till ren energi. Kommissionens olika lagförslag kan läsas i sin helhet [här](#) och omfattar ändringar i bl.a. nuvarande elmarknadsdirektiv och elförordning.

Energimarknadsinspektionen (Ei) stödjer utvecklingen till mer effektiva, flexibla och dynamiska marknader. Ei anser att en gemensam inre marknad för el, där Europas kunder kan dra nytta av de gemensamma elnäten och produktionsresurserna tillsammans är positivt för såväl svensk som europeisk elmarknad. Vi har redan idag en gemensam marknad och ett gemensamt regelverk på plats. Ren energipaketet syftar till att öka denna integrering ytterligare. På en generell nivå välkomnar Ei kommissionens paket och bedömer att förslagen skapar förutsättningar för en högre grad av integrerade marknader. I vissa delar är förslagen långtgående och Ei är inte övertygat om att förslagen i dessa delar kommer att leda till de effekter som kommissionen vill uppnå eller att de påverkar den nordiska elmarknaden positivt.

Just nu pågår genomförandet av en stor mängd detaljerade regler för elmarknaden i form av så kallade nätföreskrifter. Dessa syftar också till ökad marknadsintegration och skapa effektivare marknader. Effekterna av dessa regler har ännu inte utvärderats. Även om Ren energipaketet innehåller omfattande konsekvensanalyser och Ei delar många av dess slutsatser, delar Ei inte kommissionens bild av att harmoniseringen av de europeiska energimarknaderna är försenad och i alla delar måste påskyndas. Enligt Ei:s mening kommer den lägesbild som målas upp att genomgå förändringar i takt med att nätföreskrifterna börjar tillämpas av alla medlemsstater.

Kommissionen framhåller vikten av väl fungerande regionala marknader. Men trots det har kommissionen inte närmare beskrivit de väl fungerande samarbeten som redan idag finns, exempelvis i Norden. En del förslag synes därför onödigt långtgående. Ei ser däremot positivt på att fortsätta utveckla befintliga regionala samarbeten, inte minst

beroende på de olika förutsättningar och utgångspunkter som råder ute i Europa med regionala och lokala skillnader i förutsättningar för att skapa en gemensam europeisk energimarknad.

Denna promemoria syftar till att sammanfatta Ei:s inställning till några av de centrala förslagen i Ren energipaketet som om de beslutas bedöms få påverkan på den nordiska elmarknaden. I arbetet med att analysera Ren energipaketet för vi dialog med övriga berörda myndigheter och bjuder in intressenterna till olika seminarier. Promemorian kommer att fyllas på med kapitel efter hand som Ei tagit ställning till fler frågor.

Innehåll

1.	Lokala energisamhällen (LEC)	5
1.1	Ei:s bedömning	5
1.1.1	Utveckla regler för IKN	6
1.1.2	Utveckla regler för separata områdeskoncessioner eller en förenklad koncessionsform	6
1.1.3	Utveckla lagstiftningen kring samfälligheter	7
2.	Nätföretags möjligheter att äga och driva energilager	8
2.1	Ei:s bedömning	8
3.	Aggregatorer och efterfrågefleksibilitet	10
3.1	Ei:s bedömning	10
4.	Lokalnätstariffer	12
4.1	Ei:s bedömning	12
5.	Lokalnätsföretags nya roller och ansvar	14
5.1	Förslag om regler för att upphandla tjänster för effektivisering.....	14
5.1.1	Ei:s bedömning	14
5.2	Förslag om nätutvecklingsplaner för lokalnätsföretag.....	14
5.2.1	Ei:s bedömning	15
5.3	Förslag om en europeisk enhet för lokalnätsföretag.....	15
5.3.1	Ei:s bedömning	15
6.	Kapacitetsmekanismer	16
6.1	Ei:s bedömning	16
7.	ACER-förordningen	18
7.1	Fler beslut ska fattas av ACER.....	18
7.1.1	Ei:s bedömning	18
7.2	Reglerna om röstetal hos ACER:s tillsynsnämnd föreslås ändras	19
7.2.1	Ei:s bedömning	19
7.3	Intern maktförskjutningen inom ACER	19
7.3.1	Ei:s bedömning	19
7.4	ACERs möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn.....	19
7.4.1	Ei:s bedömning	20
8.	Regionala driftcentraler (ROC)	21
8.1	Ei:s bedömning	21
9.	Krisberedskap	22
9.1	Ei:s bedömning	22
10.	Dataformat	23
10.1	Ei:s bedömning	23

1. Lokala energisamhällen (LEC)

Europeiska kommissionen föreslår regler som ger förutsättningar för att driva lokala energisamhällen. Lokala energisamhällen kan enligt Kommissionen vara ett effektivt sätt att hantera energifrågor i lokala samhällen som använder den el de producerar med eller utan anslutning till distributionssystem. . Förslaget finns i Elmarknadsdirektivet artikel 16. Redan i dag kan kunder i Sverige gå samman för att producera, köpa in eller lagra el så på dessa punkter innebär lagstiftningsförslaget ingen större förändring. Däremot är konsumenternas möjligheter att engagera sig i distribution av el starkt begränsade idag. Vår uppfattning är att förslaget, om det genomförs, kommer kräva att medlemsstaterna ger elkunderna denna möjlighet. Ei konstaterar att införandet av regler för lokala energisamhällen kommer att kräva betydande ändringar i det svenska regelverket om tillstånd att driva elnät. Hur omfattande sådana lagändringar kan behöva vara beror på vilka avgränsningar av begreppet LEC som görs.

1.1 Ei:s bedömning

- Definitionen av LEC är oklar och behöver förtydligas för att vi med säkerhet ska kunna klargöra vilka konsekvenser förslaget om att införa LEC ger i Sverige. Att en LEC föreslås undantas från åtskillnadsreglerna i dagens regelverk innebär komplicerade avgränsningsproblem som inte har beaktats i direktivförslaget. En tydlig definition av LEC är särskilt viktigt om en LEC ska tillåtas agera som en vertikalt integrerad organisation.
- Ei uppfattar att syftet med de föreslagna bestämmelserna bl.a. är att öka möjligheterna för kunderna att båda kunna konsumera och producera el (agera som prosumers), ett syfte som Ei välkomnar. Däremot ser inte Ei att detta nödvändigtvis behöver åstadkommas genom att införa lokala energisamhällen (Local Energy Communities – LEC) utan att man kan skapa det konsumentinflytande som eftersträvas med andra medel.
- Att en LEC har rätt till att äga och självständigt driva elnät inom sitt område är juridiskt komplicerat givet de regler som gäller i Sverige idag. Ei anser att det är önskvärt att det lokala nätföretaget även fortsättningsvis ska äga och ansvara för den huvudsakliga driften av elnätet. Däremot skulle ansvaret för vissa väldefinierade uppgifter kunna föras över från nätföretaget till det LEC som bildats inom nätföretagets koncessionsområde.

I direktivtexten talar man om "shareholders" i en LEC vilket antyder att det kan vara en privatekonomisk sammanslutning eller ett företag. Ei:s bedömning är att det kommer att vara svårt att skilja en sådan sammanslutning från ett vanligt nätföretag som ägs av en ekonomisk förening. Det kommer också att vara svårt att bedöma hur stor en LEC får vara innan den ska betraktas som ett lokalnät och som därmed ska följa normala regler för nätföretag.

Hur stort eller litet det avgränsade området för en LEC förväntas vara blir sannolikt viktigt ur lagstiftningsynpunkt. Om vi utgår från kravet på att en framtida LEC både ska kunna äga och driva elnätet inom sitt område så krävs enligt svensk lagstiftningen idag antingen områdeskoncession eller att det lokala nätet uppfyller kraven för att utgöra ett icke koncessionspliktigt nät (IKN), dvs. ett nät som får drivas utan koncession. Om kravet på frivillighet med utträde och inträde i LEC:en omformuleras skulle även möjligheten finnas att den svenska lagstiftningen kring samfälligheter kan bli tillämplig på LEC. Dessa alternativ beskrivs närmare i de följande avsnitten.

1.1.1 Utveckla regler för IKN

Ei har gjort en preliminär analys av om dagens regler för IKN också skulle medge att en LEC också äger elnätet. Om ett mindre kooperativ eller en bostadsrättsförening skulle vilja bilda en LEC, är det regelverket för icke-koncessionspliktiga nät (IKN) som måste medge detta. Det bör vara möjligt. Det bör också vara fullt möjligt att tillämpa IKN-regelverket om det lokala energisamhället utgörs av ett flerbostadshus där elnätet inom fastigheten redan är ett IKN. Redan idag får sådana elnät drivas av annan än ett nätföretag. Om det lokala energisamhället istället skulle bestå av flera separata bostadshus, t.ex. ett villaområde med radhus eller grändhus, så är reglerna för IKN inte tillämpliga eftersom de undantag från nätkoncession som tillåts för IKN är mycket begränsade i dagens lagstiftning och knappast tillämpliga för LEC. En kund som är ansluten till ett IKN får inte heller det konsumentskydd som föreskrivs i artikel 16, dvs. att anslutningen till LEC (dvs. IKN-nätet) är frivilligt och att kunderna har möjlighet till utträde med samma regler som gäller vid byte av elleverantör. Ei bedömer inte att de undantag som redan finns för IKN är tillräckliga. Inte heller tror Ei att det är en framkomlig väg att "utöka" IKN-regelverket och medge fler undantag än vad som gäller idag.

1.1.2 Utveckla regler för separata områdeskoncessioner eller en förenklad koncessionsform

Ei har också gjort en preliminär analys i det fallet att LEC utgör ett mindre samhälle eller en hel stadsdel som ska äga också elnätet. Ei har då övervägt om det vore möjligt att medge ett separat tillstånd i form av områdeskoncession för en LEC med stöd av dagens regler för nätkoncession. I dessa fall kan man förvänta sig att det finns en professionell organisation (exempelvis kommunalt- eller stadsdelsansvariga) som kan klara de krav som ställs på en områdeskoncession både vad gäller exempelvis teknik, säkerhet och konsumentskydd. Men att beviljas områdeskoncession är en komplicerad process där man måste uppfylla många olika krav. Ett alternativ skulle kunna vara att istället överväga att utreda möjligheterna att införa en särskild form av koncession, typ i form av en förenklad områdeskoncession.

Svårigheten med detta alternativ (områdeskoncession eller förenklad koncessionsform) ligger i relationen till det nätföretag som har områdeskoncession för det område inom vilket det aktuella samhället eller stadsdelen ligger. Här finns betydande juridiska problem kring att hitta en form för reglering och uppgörelse mellan en LEC och det nätföretag som innehar koncessionen. Risken är också uppenbar att LEC enbart skulle bildas inom de mer lönsamma delarna av nätområdet, dvs. tätorter, vilket skulle innebära att de kvarvarande kunderna i nätägarens områdeskoncession får högre tariffer.

1.1.3 Utveckla lagstiftningen kring samfälligheter

Även i de fall då det kan finnas en frivillig uppgörelse om att hantera en LEC som en självständig nätenhet inom ett nätområde innebär kravet i kommissionens förslag på frivillig anslutning och möjlighet till utträde betydande regelmässiga svårigheter. Om kommissionens förslag genomgår vissa ändringar skulle det eventuellt vara möjligt att knyta LEC till dagens lagstiftning om gemensamhetsanläggningar. Huruvida det är lämpligt måste förstas övervägas vidare vilket inte Ei ännu har gjort.

En gemensamhetsanläggning ("samfällighet") förvaltas ofta av en samfällighetsförening, vilket skulle kunna vara ett krav vid gemensamhetsanläggningar för energi (lokala energisamhällen/LEC). I en samfällighet skulle LEC delägas av ingående fastigheter i bestämda andelstal, medan föreningen styrs av en styrelse som består av fastighetsägare. Styrelsen i LEC:en, samfällighetsföreningen, skulle förvalta anläggningen där anläggningen kan vara elsystemet i området med både elnätet och produktionen.

Befintlig lagstiftning möjliggör en samling fastigheter med gemensamma intressen och behov att genom lantmäteriförrättning skapa en gemensamhetsanläggning. Det kan till exempel vara en gemensam avlopps- eller vattenanläggning för en by. Det skulle, utan hänsyn till regler om nätkoncession, kunna fungera lika väl för lokal elproduktion och distribution. Dagens koncessionsregler omöjliggör dock att produktion och distribution av el sköts av samma juridiska enhet, samtidigt som IKN-reglerna inte undantar samfälligheter från krav på nätkoncession. Med smärre preciseringar och förtydliganden i lagstiftningen kring gemensamhetsanläggningar, tillsammans med införande av en särskilt koncession i ellagen för lokala energisamhällen (liksom om möjligt motsvarande för fjärrvärme och gas), skulle på ett juridiskt och praktisk sammanhängande och enkelt sätt LEC kunna införas.

Problemet med en tillämpning av samfällighetslagstiftningen för LEC är att det när en gemensamhetsanläggning väl har bildats bara går att komma ur den genom ny lantmäteriförrättning, och det är ingen garanti att det alls går att komma ur. För att befintlig lagstiftning om gemensamhetsanläggningar ska kunna ligga till grund för införande av LEC krävs därför att direktivet inte kräver fritt inträde och utträde från LEC. Det skulle visserligen gå att försöka göra så att lokala energisamhällen var något lättare att komma ur än dagens samfälligheter, men knappast så lätt att det kan kallas för fritt.

2. Nätföretags möjligheter att äga och driva energilager

Kommissionen föreslår att nätföretag inte ska få äga, utveckla, hantera eller driva energilager. Förslaget återfinns i Elmarknadsdirektivet artikel 36 samt definitioner. Ei anser att nätföretag även fortsättningsvis ska kunna äga och driva energilager, så länge energilagret används till effektiv nät drift. I linje med befintligt svenskt regelverk ska elnätsföretag inte kunna använda energilager för att sälja energi på den konkurrensutsatta marknaden, då det strider mot åtskillnadsreglerna och kan snedvrída konkurrensen på elmarknaden.

Energilagring i elsystemet definieras i förslaget som *“att skjuta upp ögonblicket för användning av en viss mängd producerad el, antingen som slutlig energianvändning eller omvandlad till en annan energibärare”*. I artikel 36 framgår att lokalnätsföretag inte ska tillåtas äga, utveckla, hantera eller driva energilager. Medlemsstaten ges dock möjlighet till undantag om följande villkor är uppfyllda:

- a) upphandling har visat att intresse från andra aktörer på marknaden saknas;
- b) anläggningen är nödvändig för effektiv, pålitlig och säker drift av nätet;
- c) tillsynsmyndigheten har granskat och godkänt att villkoren för undantag är uppfyllda.

I kommissionens förslag framgår att tillsynsmyndigheten ska upprepa ovanstående process åtminstone var femte år för att utvärdera om det fortfarande finns anledning att behålla undantaget.

2.1 Ei:s bedömning

I dagsläget regleras energilager inte direkt i ellagen, men Ei:s tolkning är att nätföretagen i Sverige får äga och driva energilager som del av sin nät drift. De tillåts däremot inte köpa och sälja el från lagret på den konkurrensutsatta marknaden, då detta bryter mot åtskillnadsregler och kan snedvrída konkurrensen.

Enligt EU-kommissionens förslag får nätföretag endast under särskilda omständigheter äga och driva energilager, vilket skulle innebära en begränsning jämfört med nuvarande svenska regelverk.

Energilager definieras i direktivet som *“att skjuta upp ögonblicket för användning av en viss mängd producerad el, antingen som slutlig energianvändning eller omvandlad till en annan energibärare”*. Ei anser att denna definition gör det svårt att följa upp regelns efterlevnad och att begränsningen blir juridiskt otymplig. Risken är att nätkomponenter som används för regelbunden drift av nätet, såsom kondensatorer, täcks av definitionen.

Det behöver till exempel också bestämmas hur länge användningen av el ska skjutas upp för att det ska räknas som ett energilager. Ei anser att definitionen av energilager i artikel 2 bör preciseras så att det tydligt framgår att det är lager för längre lagringsperioder som avses, inte korttidslager för spänningshållning eller kondensatorer. I tillägg till ändringen av definitionen skulle undantaget i artikel 36 kunna utökas så att nätkomponenter såsom kondensatorer exkluderas från förbudet om nätföretags drift och ägande av energilager.

Ei:s anser att det bör vara tillåtet för nätföretag att äga eller köpa tillgång till lager och använda detta för effektiv nät drift men inte sälja överskottet på marknaden eftersom det kan snedvrider konkurrens och det strider mot åtskillnadsregler.

Enligt nuvarande svenska regelverk får nätföretag inte sälja egenproducerad el, men de får producera el för att täcka egna nätförluster eller för att undvika avbrott. På samma vis bör nätföretaget få äga och driva energilager som en del av effektiv nät drift, men de får inte köpa och sälja överskott på den konkurrensutsatta marknaden.

I Ei:s rapport *Marknadsförutsättningar för elektriska batterilager – principiella utgångspunkter och möjligheter* identifierade vi flertalet nyttor med att nätföretag tillåts använda energilager på lokalnät nivå. Dessa var bland annat förbättrad elkvalitet, underlättad flaskhalshandling och senareläggande av nätinvesteringar. Även Energikommisionen lyfter i sitt slutbetänkande fram energilager som en av de viktigaste påverkansfaktorerna för elnäten i framtiden. Bland annat anser Energikommisionen att energilager ger möjlighet för nätföretag att förbättra stabilitet och elkvalitet i sina nät samt minska behovet av nyinvesteringar.

Även frågan om huruvida nätföretag får äga och driva energilager utreddes i rapporten *Marknadsförutsättningar för elektriska batterilager – principiella utgångspunkter och möjligheter*. I rapporten uppger Ei att rättsläget är klart gällande ägande av energilager samt bedrivande av energilagring för elnät företag. Så länge energilagret används för effektiv nät drift, och inte för att handla med el, tillåts nätföretag att både äga och driva lagret. I rapporten efterfrågar Ei dock ett förtydligande av lagstiftningen på EU-nivå för att undanröja den osäkerhet som råder bland aktörer i Sverige och Europa. Den föreslagna bestämmelsen i Elmarknadsdirektivet ger visserligen tydlighet i frågan, men i en oönskad riktning, då elnät företags möjlighet att äga och driva energilager begränsas.

En komplicerande aspekt ur ett svenskt perspektiv är att vissa svenska elnät företag redan har investerat, eller planerar att investera, i egna energilager vilket gör att det finns en risk för inlåsning om Europeiska kommissionens förslag skulle gå igenom. Vid en eventuell begränsning av nätföretags möjlighet att äga och driva energilager skulle berörda företag kunna sälja anläggningarna, men det är inte säkert att det skulle ge kostnadstäckning för nätföretagen.

3. Aggregatorer och efterfrågefleksibilitet

Kommissionens förslag om nya regler för aggregatorer och efterfrågefleksibilitet återfinns i Elmarknadsdirektivet. Artikel 13 anger att medlemsstaten ska garantera att en kund kan teckna avtal med en aggregator utan samtycke från denna kunds elleverantör. I övrigt behandlar artikeln regler för uppsägning av avtal med en aggregator och tillhandahållande av data.

Enligt artikel 17 ska medlemsstaten försäkra att nationella tillsynsmyndigheten uppmuntrar aktiva kunder, inklusive efterfrågefleksibilitet, och att de kan delta, sida vid sida med produktion, på alla marknader. Vidare ska medlemsstaten säkerställa att aggregatorers deltagande på slutkundsmarknaden uppmuntras. Aggregatorn ska ha rätt att få tillträde till marknaden utan tillåtelse från andra aktörer och medlemsstaten ska se till att roller och ansvar för samtliga aktörer är tydligt definierade. Aggregatorer ska inte tvingas betala kompensering till elleverantörer eller elproducent. En mekanism för konfliktlösning ska finnas på plats. För att säkerställa att balanskostnader tas någorlunda rättvist omhand, kan medlemsstaten undantagsvis tillåta kompensationsbetalningar mellan aggregatorer och balansansvariga. Dessa kompensationsbetalningar ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Medlemsstaten ska tillgängliggöra och möjliggöra deltagande av efterfrågefleksibilitet på alla marknader och behöver specificera de krav som ska gälla för efterfrågefleksibilitet med hänsyn till förhållandena på dessa marknader och de tekniska möjligheterna för efterfrågefleksibilitet osv.

I förordningen betonas i artikel 3 (med marknadens övergripande principer) att lagring och efterfrågefleksibilitet ska kunna delta på lika villkor samtidigt som alla aktörers balansansvar lyfts fram i artikel 4 d.v.s. att alla aktörer ska vara finansiellt ansvariga för de obalanser som de orsakar (med vissa specifika undantag för förnybar elproduktion och demoprojekt). Slutligen så föreslås också efterfrågefleksibilitet, inkl. aggregering, energilagring och bortkoppling bli ett nytt område för vilket nätkoder ska tas fram (artikel 55).

3.1 Ei:s bedömning

- Ei välkomnar initiativet att främja kundernas flexibilitet och ser att det är nödvändigt att regelverket utvecklas inom området (jfr förslagen som redovisats i Ei:s rapport (Ei R2016:15) till regeringen). Men kommissionen bör endast formulera generella principer såsom att konsumenter ska kunna delta på olika marknader. Detaljerna för principerna bör istället utformas på nationell nivå så anpassning kan ske till olika regionala/nationella marknader.
- I första hand bör ett undantag införas från att behöva implementera den specifika aggregatormodell som kommissionen föreslår med flera balansansvariga per uttagspunkt. I andra hand förordar vi en modell med ett förenklat balansansvar

för "reglertjänster" på vissa marknader för att på så sätt behålla marknadens grundprincip om en balansansvarig i varje uttagspunkt.

- Ei motsätter sig nätkoder för efterfrågefleksibilitet då det är viktigt att ta hänsyn till nationella förutsättningar för att inte störa marknadens funktion.

Även om direktivet ställer krav på införande av ett nationellt regelverk för att främja efterfrågefleksibilitet så kommer den slutliga utformningen att bli helt beroende av hur det gemensamma regelverket bestäms i delegerade akter (nät-koder) enligt elförordningen, artikel 55.

Direktivets uttalade krav på att medlemsstaten genomför aktiva åtgärder för att främja efterfrågefleksibilitet (art 17) och garantera att aggregator kan agera oberoende av kundens elleverantör (art 13) gör det knappast längre möjligt att hävda att kraven kan uppfyllas genom att en aggregator enkelt också kan bli kundens elleverantör. Det skulle innebära att Sverige behöver vidta åtgärder för att genomföra direktivet. Den aktiva roll som art 17 föreskriver (liksom preamble 26) tolkar vi också som ett tydligt krav på att medlemsstaterna inför specifika nationella regler som definierar ett ramverk för oberoende aggregatorer och för efterfrågefleksibilitet som följer principen att dessa ska kunna delta fullt ut i alla marknader.

Samtidigt tydliggörs principen om balansansvar där alla aktörer ska ta finansiellt ansvar för de kostnader som de orsakar systemet. Detta bör rimligen tolkas som att det blir nödvändigt att tillåta flera balansansvariga i varje uttagspunkt (Kap II Artikel 4, elförordningen). En annan tolkning skulle möjligen kunna vara att nya regler för balansansvariga införs så att en elhandlares balansansvarige på något sätt åläggs att vara balansansvarig också för kundens aggregator. Detta skulle dock kräva någon form av åtskillnad mellan elleverantör och balansansvarig och medföra ett ganska betydande marknadsingripande.

Dessutom ska oberoende aggregatorer som huvudregel inte vara skyldiga att betala kompensation till producenter eller elhandlare (undantag kan medges i exceptionella fall efter tillsynsmyndighetens beslut, uppföljning av ACER). Om de obalanser som uppstår hos kundens elhandlare pga. aggregatorns åtgärder för att minska/öka kundens förbrukning inte ska belasta elhandlaren måste dessa obalanskostnader rimligen bäras av kundkollektivet. D.v.s. den förbrukningsstyrning som genomförs av aggregatorer säljs som en separat produkt på marknaden med egna regler för balansansvar.

4. Lokalnätstariffer

Kommissionens förslag om regler för lokalnätstariffer återfinns i Elmarknadsförordningen, Section 2 *Network charges and congestion income*, framför allt artikel 16 *Charges for access to networks*. Artikeln innehåller följande förslag:

- Tarifferna ska ge nätföretagen incitament att effektivisera på kort och lång sikt, bland annat genom energieffektivisering, främja marknadsintegration och leveranssäkerhet, och stödja investeringar och relaterade forskningsaktiviteter.
- Lokalnätstariffer ska reflektera de kostnader som uppstår för att använda distributionsnätet och får differentieras mellan olika användare baserat på förbruknings- och produktionsprofiler.
- Tidsdifferentierade nättariffer får introduceras där det är möjligt.
- ACER ska genom nätkoder ta fram rekommendationer om harmonisering av transmissions- och distributionstariffer, bland annat vad gäller tidsdifferentiering och geografisk differentiering.

I dagsläget regleras svenska nättariffer i kapitel 4 i ellagen. Där anges att tariffer ska vara objektiva och icke-diskriminerande samt utformas på ett sätt som är förenligt med effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning.

4.1 Ei:s bedömning

Ei är positivt till att distributionstariffers potential att stimulera en effektiv och flexibel förbrukning lyfts fram av kommissionen. Vi ställer oss också positiva till att fördelarna med tidsdifferentierade tariffer lyfts, då det är i linje med Ei:s förslag i rapporten om efterfrågeflexibilitet (Ei R2016:15).

Vi motsätter oss en nätkod för DSO-tariffer. På TSO-området har det visat sig vara väldigt svårt att nå en samsyn om behovet av gemensamma regler för nättariffer och de studier som genomförts har inte visat på något tydligt behov eller nytta av harmoniserade tariffer. På DSO-nivå är nyttan av harmonisering sannolikt än mindre och det är även svårare att se att det skulle krävas för genomförande av en väl fungerande inre marknad för el. Om nätkoden är på övergripande nivå är det mindre problematiskt, men då är det istället oklart varför kommissionen inte föreslår direkta regler i elmarknadsförordningen eller elmarknadsdirektivet.

Nuvarande system i Sverige där nätföretag själva utformar sina tariffer gör att företag kan anpassa dessa efter egna nät och därmed erbjuda en större differentiering än om de vore reglerade på EU-nivå. Även om majoriteten av tariffer för svenska hushållskunder är traditionella, baserade på säkringsstorlek och energiuttag, finns goda exempel på både användandet av effekttariffer och tidsdifferentierade tariffer. Ett EU-regelverk på detta

område riskerar att nuvarande tariffmodeller försvinner, vilket skulle kunna vara negativt och eventuellt också minska svenska kunders möjlighet att påverka sina nätkostnader.

Att ta fram en nätkod för lokalnätstariffer bedöms också vara komplext och kommer möta stort motstånd runt om i Europa. På transmissionsnivå finns sedan tidigare möjligheten att ta fram en nätkod om tariffer, men något arbete har inte påbörjats. Analyser beställda av ACER som del av att utreda möjligheten till harmoniseringen av transmissionstariffer har också visat att nyttorna med harmoniseringen inte överstiger kostnaderna. Med tanke på att lokalnätet är mindre sammankopplat än transmissionsnätet i Europa antas nyttorna med harmonisering vara än mer begränsade på lokalnätetsnivå, samtidigt som kostnaderna för harmoniseringen kan antas bli stora. Det finns därför skäl att ifrågasätta om harmonisering genom nätkod är samhällsekonomiskt lönsamt. Det skulle också innebära ett stort administrativt arbete för både tillsynsmyndigheter och nätföretag att ta fram sådana nätkoder, och därmed större kostnader för företagen vilket i slutändan i så fall drabbar slutkunderna.

I den föreslagna artikel 16(2) lyfts forskning och utveckling indirekt som en kostnadspost som ska finansieras av nättariffer. I Sverige är det inte fallet, då forskning och utveckling inte ses som nätföretagens kärnverksamhet. De hänvisas istället till att söka forskningsmedel (vilket bl.a. kan ske från Energimyndigheten). Vi anser inte att det i nuläget finns skäl att stödja ett sådant förslag.

5. Lokalnätsföretags nya roller och ansvar

I Ren energipaketet lämnar Kommissionen en rad förslag till ändringar i lokalnätsföretags roll, ansvar och befogenheter. Under separata rubriker ovan har vi behandlat lokalnätstariffer, lokalnätsföretags möjlighet att äga och driva energilager och så kallade lokala energigemenskaper. Under denna rubrik fokuserar vi på EU-kommissionens förslag om att förändra lokalnätsföretagens (DSO¹) roll genom hur de får nyttja flexibilitet, tillsättningen av en ny europeisk DSO-enhet (EU DSO Entity) och nätutvecklingsplaner.

5.1 Förslag om regler för att upphandla tjänster för effektivisering

Förslaget återfinns framför allt i kapitel IV i Elmarknadsdirektivet. Hur lokalnätsföretag ska få använda flexibilitet beskrivs i artikel 32. Medlemsländer ska tillämpa en reglering som ger lokalnätsföretag incitament att effektivisera sin verksamhet genom att köpa tjänster, exempelvis efterfrågefleksibilitet eller lager. Upphandlingen ska ske enligt transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade procedurer. Lokalnätsföretag ska ersättas för upphandlingen av dessa tjänster för att åtminstone få kostnadstäckning.

5.1.1 Ei:s bedömning

Ei ser positivt på EU-kommissionens förslag att lokalnätsföretag uppmuntras främja efterfrågefleksibilitet bland kunder och att själva kunna upphandla tjänster för att effektivisera sin verksamhet, till exempel genom energilager eller avtal med kunder om efterfrågefleksibilitet. Vi ser dock inget behov av regeländringar för att det ska vara möjligt i Sverige idag. Däremot bör det granskas om en sådan ordning ska påverka nuvarande intäktsramsreglering. Kommissionen föreslår att nätföretagen åtminstone ges kostnadstäckning för sådan upphandling. I dagens reglering skulle en sådan kostnad hanteras som s.k. påverkbar kostnad och åsätts ett effektiviseringskrav, vilket kan behöva omprövas. Kommissionens förslag är dock i linje med Ei:s arbete för att främja energieffektivitet och efterfrågefleksibilitet och välkomnas därför.

5.2 Förslag om nätutvecklingsplaner för lokalnätsföretag

I artikel 32 ställs också krav på lokalnätsföretag om framtagande av nätutvecklingsplaner som ska skickas till tillsynsmyndigheten vartannat år. Nätutvecklingsplanen ska innehålla planerade investeringar för de kommande fem till tio åren, med särskild fokus på infrastruktur som krävs för att ansluta ny produktionskapacitet och ny last, inklusive elbilsladdning. Planen ska också uppvisa användning av efterfrågefleksibilitet, energieffektivisering, energilager och andra tillgångar som används som alternativ till nätutbyggnad. Tillsynsmyndigheten ska konsultera alla systemanvändare om

---

¹¹ DSO = distribution system operator, lokalnätsföretag

nätutvecklingsplanen och publicera resultaten. Medlemsländerna får avgöra om kravet ska ställas på företag med mindre än 100 000 kunder eller som förser isolerade system.

5.2.1 Ei:s bedömning

På samma sätt som för transmissionsföretag behöver lokalnätsföretag planera sin verksamhet långsiktigt. Därför är kravet på nätutvecklingsplaner positivt i teorin, men riskerar att medföra en oproportionerligt stor arbetsbelastning för såväl nätföretag som tillsynsmyndigheter. Om tillsynsmyndigheter ska ta emot och konsultera samtliga nätutvecklingsplaner krävs ökade resurser. En möjlig förbättring av förslaget är därför att nationella tillsynsmyndigheter ges större mandat att själva avgöra i vilken utsträckning nätutvecklingsplaner ska tas fram och konsulteras av nätföretagen. Redan i förslaget medges att medlemsländer får avgöra om företag med mindre än 100 000 användare ska omfattas av kravet, vilket gör att endast sex svenska nätföretag i dag skulle omfattas.

5.3 Förslag om en europeisk enhet för lokalnätsföretag

I kapitel VI i Elmarknadsförordningen föreslås en etablering av en europeisk enhet för lokalnätsföretag, EU DSO Entity for Electricity. DSO-enheten ska inrättas för att främja samarbete mellan europeiska lokalnätsföretag och slutförandet av den inre marknaden för elektricitet. Enheten föreslås bland annat samarbeta inom frågor som rör planering av nätutbyggnad, integration av förnybar energi, utveckling av efterfrågefleksibilitet och delta i framtagande av nya nätkoder för lokalnätsföretag. Samarbetet gäller samtliga lokalnätsföretag som inte är vertikalt integrerade och som uppfyller kraven i åtskillnadsreglerna. I Sverige innebär det att endast de större lokalnätsföretagen skulle kunna vara representerade i DSO-enheten per automatik. Kostnaden för DSO-enhetens aktiviteter ska bäras av de anslutna företagen och tas med i beräkningen av nättarifferna. Tillsynsmyndigheter ska endast godkänna dessa kostnader om de är rimliga och proportionerliga. De nya nätkoderna som kan bli aktuella anges i artikel 55 och handlar om regler för bl.a. lokalnätstariffer och efterfrågefleksibilitet. DSO-enhetens inblandning i framtagandet av nätkoder beskrivs i artikel 56.

5.3.1 Ei:s bedömning

Ei är positiva till ökat samarbete mellan elnätsföretagen i Europa men noterar betydande praktiska utmaningar, på grund av det stora antalet lokalnätsföretag i Europa samt de stora skillnaderna dem emellan. Endast i Sverige finns drygt 180 lokalnätsföretag med helt olika förutsättningar och det är svårt att se hur de ska kunna representeras rättvist av en europeisk organisation. En av de föreslagna uppgifterna för DSO-enheten är att delta i framtagandet av nya nätkoder på lokalnätområdet. Ei är negativ till förslaget om flera av de nya nätkoderna, bland annat lokalnätstariffer och efterfrågefleksibilitet, vilket vi beskrivit ovan. Om DSO-enheten skulle få ansvaret att delta i lagstiftningsprocessen när nätkoder tas fram ökar behovet av en rättvis representation av lokalnätsföretag ytterligare och Ei ser i nuläget praktiska problem med att uppnå en sådan rättvis representation.

6. Kapacitetsmekanismer

EU-kommissionens förslag innebär krav på när och hur kapacitetsmekanismer får introduceras av medlemsstaterna. Vidare ska redan befintliga mekanismer anpassas till nya regelverket. De nya reglerna återfinns i Elmarknadsdirektivets 4 kapitel, artiklarna 18-24. Det finns dessutom en underlagsrapport tillgänglig på kommissionens hemsida "Final report of the sector inquiry on capacity mechanisms" som beskriver förslagen.

Alla former av kapacitetsmekanismer innebär avsteg från nuvarande marknadsmodell som är en energy only marknad. Ei anser att det är centralt att energy only marknaden är marknadsmodellen även i framtiden. Det är därför centralt för den gemensamma elmarknadens funktion att ett enskilt lands införande av en kapacitetsmekanism inverkar så lite som möjligt på den gemensamma elmarknaden. Därför är det viktigt att regelverket kring tillförlitlighetsstandarder, resurstillräcklighet och kapacitetsmekanismer är tydligt och att tydliga regler finns för när ett enskilt land får införa en kapacitetsmekanism.

Det är viktigt, som EU-kommissionen föreslår, att kapacitetsmekanismer utvärderas kontinuerligt och fasas ut om ett lands försörjningstrygghetsmål kan nås utan mekanism. Ei stödjer därför att kommissionens förslag och anser att det är viktigt att den föreslagna inriktningen behålls i de kommande förhandlingarna om lagpaketet. Särskilt viktiga är följande delar av lagförslaget:

- En tillförlitlighetsstandard behöver tas fram för att avgöra om en kapacitetsmekanism behövs för att nå ett uppsatt försörjningstrygghetsmål.
- Medlemsstater som har resurstillräcklighetsproblem ska i första hand adressera marknadsmisslyckandena ifråga och/eller eventuella regulatoriska problem, först därefter överväga behov av kapacitetsmekanismer.
- När resurstillräcklighetsproblem inte identifierats med den av ENTSO-E framtagna gemensamma utvärderingsmetoden ska en medlemsstat inte ha eller införa kapacitetsmekanismer.
- Den nationella tillsynsmyndigheten ska godkänna de villkor om ska ingå i mekanismen för att bestämma vilken mängd kapacitet som ska ingå i kapacitetsmekanismen
- Eventuella kapacitetsmekanismer måste vara gränsöverskridande.

6.1 Ei:s bedömning

Eftersom den svenska effektreserven kan betraktas som en kapacitetsmekanism kommer den enligt artikel 24, om existerande mekanismer, att behöva anpassas så den uppfyller

kraven i artikel 18, 21 och 23. I stort är EU-kommissionens förslag i linje med de förslag som Ei tidigare redovisat i rapporten "Ökad andel variabel elproduktion" (EiR 2016:14).

Om Sverige har en effektreserv tillkommer enligt förslaget nya uppgifter för tillsynsmyndigheten, dvs. för Ei. I Artikel 20, om tillförlitlighetsstandarder, föreslår EU-kommissionen att tillsynsmyndigheten ska ansvara för att bestämma tillförlitlighetsnivån i elsystemet. Förslaget innebär också att tillsynsmyndigheten ska godkänna de parametrar som väljs för att bestämma behovet av upphandlad kapacitet i kapacitetsmekanismen. Ei stödjer detta. Det är svårt att bedöma hur mycket tid dessa tillkommande uppgifter skulle ta för Ei. De metoder som ska användas är framtagna av kommissionen. Båda uppgifterna är engångsuppgifter.

7. ACER-förordningen

Idag finns en gemensam EU-myndighet för samarbete mellan tillsynsmyndigheterna, Agency for the Cooperation of Energy Regulators (ACER), på svenska kallad Byrån. Här har Ei synpunkter på flera delar i förordningen vilket gör att vi delar in kapitlet utifrån fråga i förordningen, enligt följande.

7.1 Fler beslut ska fattas av ACER

Villkor och metoder i nätkoder och kommissionsriktlinjer som för sitt genomförande kräver godkännande av *alla tillsynsmyndigheter* eller *alla tillsynsmyndigheter i en region* ska enligt kommissionens förslag överlämnas till ACER för översyn och godkännande. Före godkännandet av villkor och metoder ska ACER revidera dem och ändra dem där det är nödvändigt för att tillförsäkra att de är i linje med syftet med nätkoder och kommissionsriktlinjer och marknadsintegration, icke-diskriminerande och ändamålsenliga för marknadens funktion.

7.1.1 Ei:s bedömning

Ei tillstyrker förslaget om att beslut om villkor och metoder i nätkoder och kommissionsriktlinjer som idag kräver godkännande av *alla* tillsynsmyndigheter (så kallade All-NRA-beslut) ska överlämnas till ACER för översyn och godkännande. Det praktiska arbetet med att genomföra nätkoder och kommissionsriktlinjer har enligt Ei:s erfarenheter visat på att dagens beslutsordning är tidskrävande och tungrodd. Ei välkomnar därför kommissionens förslag i denna del.

När det gäller kommissionens förslag att beslut som idag fattas av alla tillsynsmyndigheter i en viss region fortsättningsvis ska fattas av ACER avstyrker Ei förslaget. I Norden finns en lång tradition av mycket gott och nära samarbete på en rad områden, däribland energiområdet. Det finns därför en väl fungerande apparat för att hantera regionala frågor. Enligt Ei:s mening skulle det därför vara olyckligt om ett väl fungerande samarbete inte utnyttjas i vissa frågor vilket skulle bli fallet med kommissionens förslag. Kommissionen har inte heller presenterat några bärande skäl till varför det skulle vara nödvändigt att ACER ska besluta i regionala frågor. Redan idag finns väl fungerande regionala samarbeten, exempelvis det i Norden, vilket inte nämns i den lägesbeskrivning som presenterats av kommissionen. Det är en brist i konsekvensutredningen. T.ex. har de nordiska tillsynsmyndigheterna utarbetat egna regler för koordineringen av regionala beslut.

Om det senare under förhandlingens gång skulle visa sig vara av stor betydelse för andra aktörer skulle en kompromiss kunna vara att det t.ex. anges regler för det regionala samarbetet direkt i ACER-förordningen. Däremot anser vi alltså inte att det i så fall ska innebära att nuvarande rollfördelning ändras eller att beslutsbefogenheter flyttas från de berörda regionala tillsynsmyndigheterna till t.ex. ACER eller övriga tillsynsmyndigheter.

7.2 Reglerna om röstetal hos ACER:s tillsynsnämnd föreslås ändras

Röstetalen i ACER:s tillsynsnämnd föreslås ändras. Enligt nuvarande ACER-förordning krävs 2/3- majoritet, dvs. kvalificerad majoritet (av närvarande) vid beslut.

Kommissionen föreslår att många beslut fortsättningsvis ska fattas med enkel majoritet. Det blir med en sådan ordning lättare att få igenom beslut.

7.2.1 Ei:s bedömning

Ei, som ställt sig positiv till att dagens så kallade All-NRA-beslut fortsättningsvis ska beslutats av ACER med vederbörligt stöd av tillsynsnämnden avstyrker förslaget om att också ändra röstetalen i ACER:s tillsynsnämnd. Enligt Ei:s mening bör dagens ordning med kvalificerad majoritet behållas. Att både ändra så att fler beslut ska fattas av ACER och samtidigt göra det enklare för ACER att få stöd av tillsynsnämnden genom sk. enkel majoritet är enligt Ei:s mening allt för långtgående förändringar. Med hänsyn till att de beslut som ska fattas av ACER:s tillsynsnämnd är av avgörande betydelse för vilken riktning som harmoniseringen av den Europeiska energimarknaden ska ta bör sådana avgörande beslut enligt Ei:s mening även fortsättningsvis fattas med kvalificerad majoritet. Det är således viktigt att ACERs beslut har stöd hos de allra flesta berörda tillsynsmyndigheter.

7.3 Intern maktförskjutningen inom ACER

Kommissionen föreslår en rad förändringar avseende ansvarsfördelningen mellan ACER:s olika organ (direktör, tillsynsnämnd, styrelse, överklagandenämnden). Bland annat föreslås att ansvaret för vissa uppgifter som i dag åvilar direktören överförs till ACER:s styrelse istället.

7.3.1 Ei:s bedömning

En förutsättning för en effektiv övervakning av EU:s inre marknad är att ACER och tillsynsmyndigheterna är fristående från nationella intressen, likväl som från företagsintressen. Genom att vissa uppgifter överflyttas från byråns direktör till ACER:s styrelse, anser Ei att maktbalansen inom ACER rubbas och att risken för att oberoendet till viss del undergrävs. ACER:s oberoende från yttre intressen är enligt Ei:s mening av synnerlig vikt för det framtida arbetet med den europeiska harmoniseringsprocessen. Istället för att riskera att försvaga ACERs oberoende – eller i vart fall skapa viss osäkerhet kring oberoendet från bl.a. nationella intressen – bör enligt Ei:s mening istället steg tas som kraftigt markerar ACER:s oberoende. Ett sådant steg skulle t.ex. kunna vara att de nationella tillsynsmyndigheterna inte bara nominerar sin kandidat till tillsynsnämnden utan också formellt utser sin representant. I nuläget förordar Ei inte detta utan det får ses som ett exempel på vilken förflyttning som snarare vore rimlig. Ei kommer att överväga detta och andra förändringar i den fortsatta analysen av förslaget till ändringar i ACER-förordningen.

7.4 ACERs möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn

ACER får genom kommissionens förslag en rad tillkommande tillsynsuppgifter. Dessutom föreslås att s.k. all NRA-beslut fattas av ACER som "första" instans.

7.4.1 Ei:s bedömning

Enligt Ei:s mening är det mycket viktigt att på de områden där ACER har en tillsynsroll att också ACER där har reella möjligheter att agera mot felande aktörer genom väl fungerande och effektiva sanktionsmöjligheter. När beslut i större omfattning ska fattas av ACER är det viktigt att ACER också har möjlighet att meddela de beslut som krävs för att fullgöra sin tillsyn.

8. Regionala driftcentraler (ROC)

EU-kommissionen föreslår i Elmarknadsförordningen, artikel 31-44, att regionala driftcentraler ska etableras för att hantera nationella åtgärder som utan tillräcklig koordinering riskerar att påverka marknadsaktörer och konsumenter negativt. Enligt EU-kommissionen ska den regionala koordineringen garantera samordning vid kriser. Vidare anser EU-kommissionen att det behövs mer regional koordinering eftersom icke-koordinerade nationella begränsningar har medfört att vissa överföringsförbindelser används i en omfattning som begränsar överföringen mellan medlemsstater och medlemsstaterna har visat en bristande förmåga att enas om en passande elområdesindelning.

8.1 Ei:s bedömning

Ei anser att det är positivt att fördjupa det regionala samarbetet i Europa på de områden där det ger mervärde. De nordiska tillsynsmyndigheterna har en lång tradition av ändamålsenligt och väl fungerande samarbete på energiområdet. Det synes inom överskådlig tid inte finnas något behov av att fördjupa detta utöver vad som redan är planerat (främst inom ramen för nätkoder och riktlinjer). Bakgrunden till de långtgående förslagen på ROC-samarbeten är främst de problem man har på kontinenten med bristande koordinering mellan transmissionsnätoperatörer vilket exempelvis kan leda till en för låg nyttjandegrad av överföringskapacitet.

ENTSO-E har framfört en rad farhågor med att införa ROC. Dessa är framföra allt att en utvärdering av nyttan saknas, kompetens riskeras att förloras genom centraliseringen och att det är riskabelt ur ett driftsäkerhetsperspektiv att ha ett splittrat ansvar mellan TSO och ROC i olika tidshorisonterna.

Ett ytterligare skäl till att avstyrka förslaget om regionala driftcentraler och som framförts av bl.a. Svenska kraftnät är att det redan pågår en ökad regional koordinering genom genomförande av nätkoder och riktlinjer (direkt via SO GL och indirekt via CACM genom så kallade regionala säkerhetssamordnare). Det talar för viss försiktighet med att förespråka nya regler innan nuvarande regler genomförts och utvärderats. Särskilt eftersom det finns stora regionala skillnader i Europa.

Om regionala driftcentraler skulle införas, finns det ytterligare problem att ta ställning till, bl.a. frågan om sanktionsmöjligheter för en regional driftcentral. Några sådana finns inte i förslaget från Kommissionen. Det är problematiskt att möjligheten att fatta beslut inte medföljs av några sanktionsmöjligheter. Detsamma gäller ansvar, det kan vara problematiskt att regionala driftcentraler kan ta beslut inom områden som de nationella TSO:erna även fortsättningsvis har ansvaret för. Ei anser att om regionala driftcentraler ska upprättas bör en sådan indelning ska styras av synkronområden².

---

² det geografiska/tekniska område där nätet är kompatibelt

9. Krisberedskap

Kommissionen föreslår att direktivet 2005/89 om försörjningstrygghet ersätts av en förordning om försörjningstrygghet. Det blir då samma reglering för alla medlemsstater. Förslaget till förordningen har utformats efter förebild på naturgassidan.

Huvuddragen i förslaget är följande: varje medlemsstat (MS) ska utse en behörig myndighet (competent authority) som ska ansvara för de uppgifter som anges i förordningen och dessa CA ska även samarbeta med varandra. MS ska säkerställa att det görs riskbedömningar för alla risker som rör försörjningstrygghet. MS föreslås ta fram och vart tredje år uppdatera de mest relevanta krisscenerierna för varje region och även identifiera de mest relevanta krisscenerierna på nationell nivå. Utifrån de regionala och nationella krisscenerierna ska varje CA ta fram en åtgärdsplan med planerade eller vidtagna åtgärder för att förhindra, förbereda och klara av krissituationer i elförsörjningen. Det ska finnas ett system med "early warning and declaration of crises". Medlemsstaterna ska samarbeta för att förhindra och åtgärda kriser. Åtgärder som vidtas för att hantera kriser ska vara marknadsbaserade. Endast vid krissituationer får icke-marknadsbaserade åtgärder vidtas.

ENTSO-E föreslås ta fram förslag till metoder för att identifiera de mest relevanta krisscenerierna utifrån ett regionalt perspektiv. Förslaget ska underställas ACER.

9.1 Ei:s bedömning

Det är positivt att ha ett EU-samarbete för att hantera kriser i elförsörjningen. Det är också positivt att förslaget har ett regionalt perspektiv och att åtgärderna som vidtas för att avhjälpa krissituationer så långt som möjligt är marknadsbaserade. Ei anser att det är viktigt att behålla förslaget att de åtgärder som vidtas för att avhjälpa krissituationer så långt som möjligt ska vara marknadsbaserade. Artikel 14 bör skrivas om så att det tydligt anges efter vilka kriterier och hur fördelning av el ska ske i krissituationer.

I artikel 13 föreslås ett system med tidiga varningar om att en kris är på väg och att en så kallad behörig myndighet får deklarerat att det är elkris. När detta sker får åtgärderna som tagits in i planerna om riskbedömningar sättas in. Här bör beaktas på att det är skillnad på gaskriser och elkriser. En elkris kan komma mycket plötsligt och oförutsett och då hinner inte systemet i artikel 13 komma in.

Artikel 14 innehåller förslag till bestämmelser om samarbete och assistans vid kriser. Medlemsstaterna ska samarbeta och se till att el kommer dit den behövs. Hur detta ska ske och efter vilka grunder det ska ske framgår inte av förslaget. Förslaget bör kompletteras med sådana skrivningar i artikel 14. Om så inte sker bör skrivningarna i artikel 14 tas bort helt.

10. Dataformat

Kommissionen föreslår regler om dataformat för informationsutbyte. Förslaget återfinns i elmarknadsdirektivet, artikel 24.

10.1 Ei:s bedömning

1. Ei är positiva till att medlemsstater utser ett standardiserat dataformat på nationell nivå.
2. Ei ställer sig frågande till att EU-kommissionen ska utse ett gemensamt dataformat för den europeiska elmarknaden och tycker istället att marknaden ska driva en standardisering.
3. Ei instämmer med EU-kommissionen att det ska vara kostnadsfritt för slutkunder att få tillgång till egen förbrukningsdata. Ei ställer sig däremot frågande till att marknadsaktörer som tillhandahåller data inte får gå med vinst för denna verksamhet. Det skulle innebära en skevhet gentemot nätföretag som tillhandahåller data som en del i verksamheten och får generera en reglerad vinst även för denna del av verksamheten.

Det är viktigt ur kostnadssynpunkt att ett framtida gemensamt europeiskt dataformat överensstämmer med det format som kommer att användas i den svenska datahubben.

Om EU-kommissionen ska utse ett specifikt gemensamt dataformat är det viktigt att det överensstämmer med det dataformat som kommer att användas i den svenska datahubben. Detta kan även uppnås om marknaden själv driver standardiseringen.

En standardisering av dataformat har trots stora fördelar med att alla använder samma format en del praktiska problem. Innovation kan komma att hindras eftersom all utveckling av format kommer att kräva att hela den europeiska elmarknaden behöver ställas om. Det finns även en risk att en marknadsdriven standardisering kan ta lång tid att få till.